

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«Μυοσκελετική Ογκολογία: Διάγνωση-Θεραπεία-Έρευνα»

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ Φεβρουάριος – Ιούνιος 2022

ΛΙΠΟΚΥΤΤΑΡΙΚΟΙ ΟΓΚΟΙ (B)

Ευαγγελία Σκαρπίδη MD, FCAP

MICROMEDICA LABS

Κακοήθη Λιποκυτταρικά Νεοπλάσματα

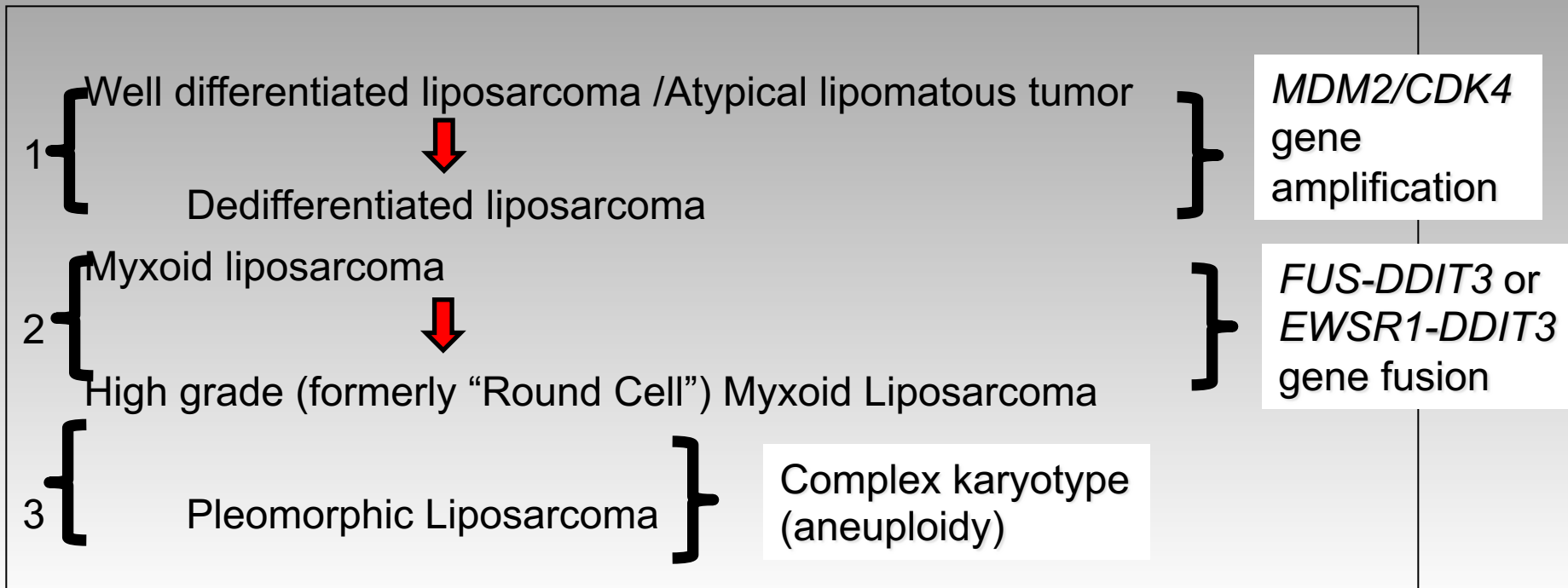
Λιποσαρκώματα

- Τα λιποσαρκώματα είναι τα **πιο συχνά** σαρκώματα των **ενηλίκων**
- **15-25%** όλων των σαρκωμάτων
- Ετερογενής ομάδα νεοπλασμάτων που είναι **ιστολογικά, βιολογικά** και **κυταρογενετικά** ξεχωριστά το ένα από το άλλο.
- Η βιολογική ποικιλομορφία σχετίζεται με σημαντική **κλινική ετερογένεια** κυμαινόμενη από νεοπλάσματα με ενδιάμεσο βιολογικό δυναμικό, μη ικανά για συστηματική διασπορά μέχρι πολύ επιθετικά νεοπλάσματα με μεγάλο μεταστατικό δυναμικό.

Κακοήθη Λιποκυτταρικά Νεοπλάσματα WHO 2020

1. Άτυπος λιπωματώδης όγκος/Καλά διαφοροποιημένο λιποσάρκωμα
2. Αποδιαφοροποιημένο λιποσάρκωμα
3. Μυξοειδές λιποσάρκωμα
4. Πολύμορφο λιποσάρκωμα
5. Μυξοειδές πολύμορφο λιποσάρκωμα

Κακοήθη Λιποκυτταρικά Νεοπλάσματα WHO 2020

* Additional unusual and uncommon variants exist

Άτυπος λιπωματώδης όγκος

Καλά διαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

- Συνώνυμοι όροι για νεοπλάσματα μορφολογικά και γενετικά ταυτόσημα
- Άτυπος Λιπωματώδης Όγκος σε επιφανειακές θέσεις ή στα άκρα

Κλινικά χαρακτηριστικά

- 40-45% όλων των λιποσαρκωμάτων
- Ενήλικες (50+)
- 75% εν τω βάθει μαλακά μόρια εγγύς άκρων (μηρός, γλουτός) και κορμού (ράχη, ώμος)
- 20% οπισθοπεριτοναϊκός χώρος,
- μεσοθωράκιο, σπερματικός τόνος, γεννητική χώρα

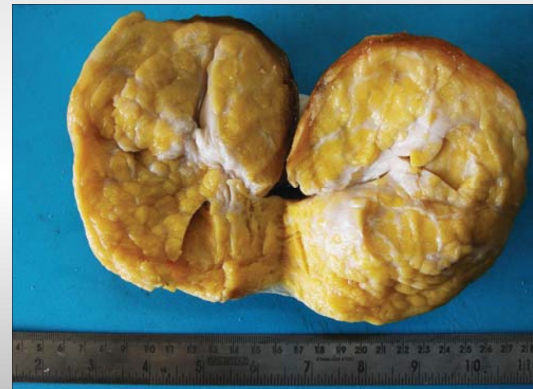
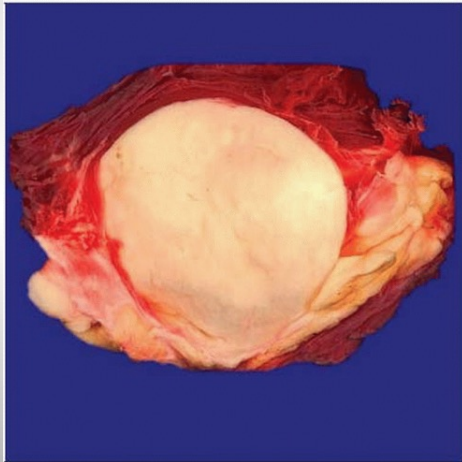
Άτυπος λιπωματώδης όγκος Καλά διαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

Κλινικά ευρήματα

- Εν τω βάθει αναπτυσσόμενη, ανώδυνη μάζα
- Πολύ μεγάλο μέγεθος ειδικά στον οπισθοπεριτοναϊκό χώρο (συμπτώματα > 20 εκ.)

Μακροσκοπικά ευρήματα

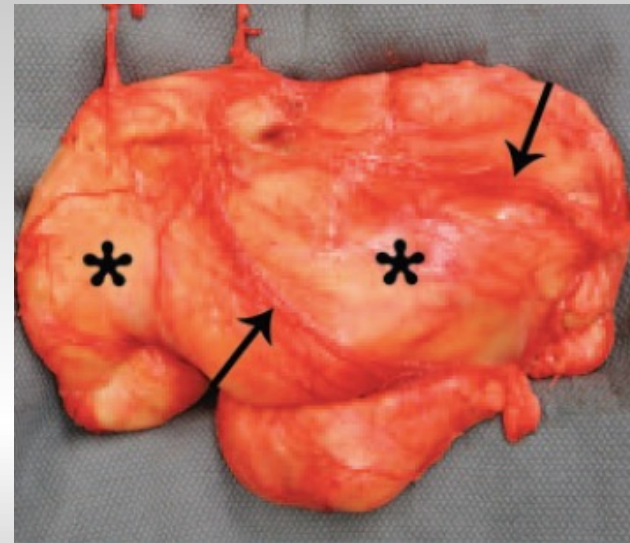
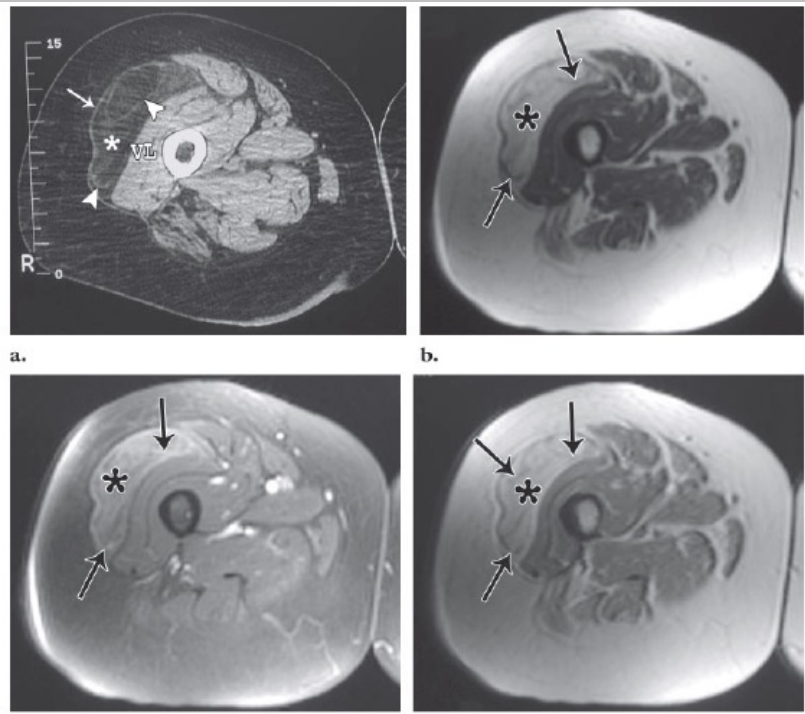
- Μεγάλη, περίγραπτη, λοβιοειδής μάζα
- Λιπώδης όψη με περιοχές αυξημένης σύστασης, λευκόφαιης όψης ή και ζελατινώδεις

Άτυπος λιπωματώδης όγκος Καλά διαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

Απεικονιστικά ευρήματα

- CT/MRI μάζα κατ' εξοχήν λιπώδης (>75%) με μη λιπώδη στοιχεία: παχιά (>2 mm) διαφραγμάτια, οζοειδείς περιοχές

Άτυπος λιπωματώδης όγκος Καλά διαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

Ανοσοφαινοτυπικά ευρήματα

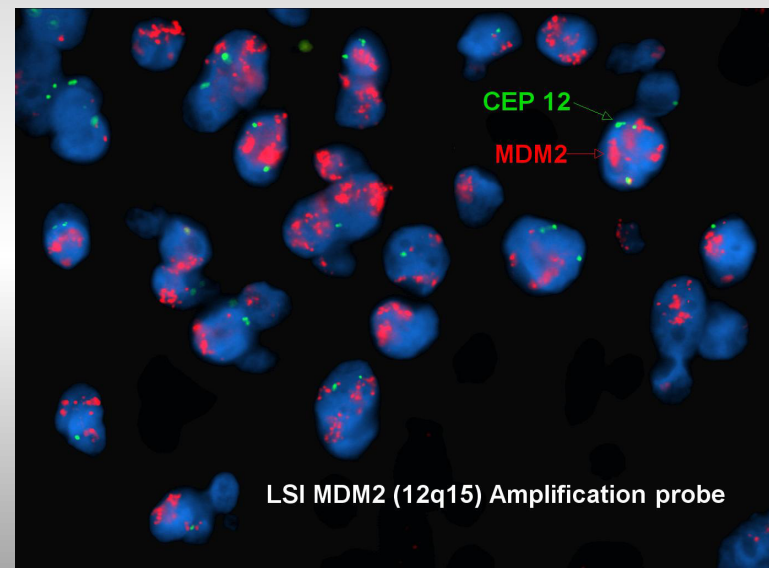
- **MDM2 (+)**

➤ «παγίδα» θετικότητα σε ιστοκύτταρα επί λιπονέκρωσης

- **CDK4 (+)**

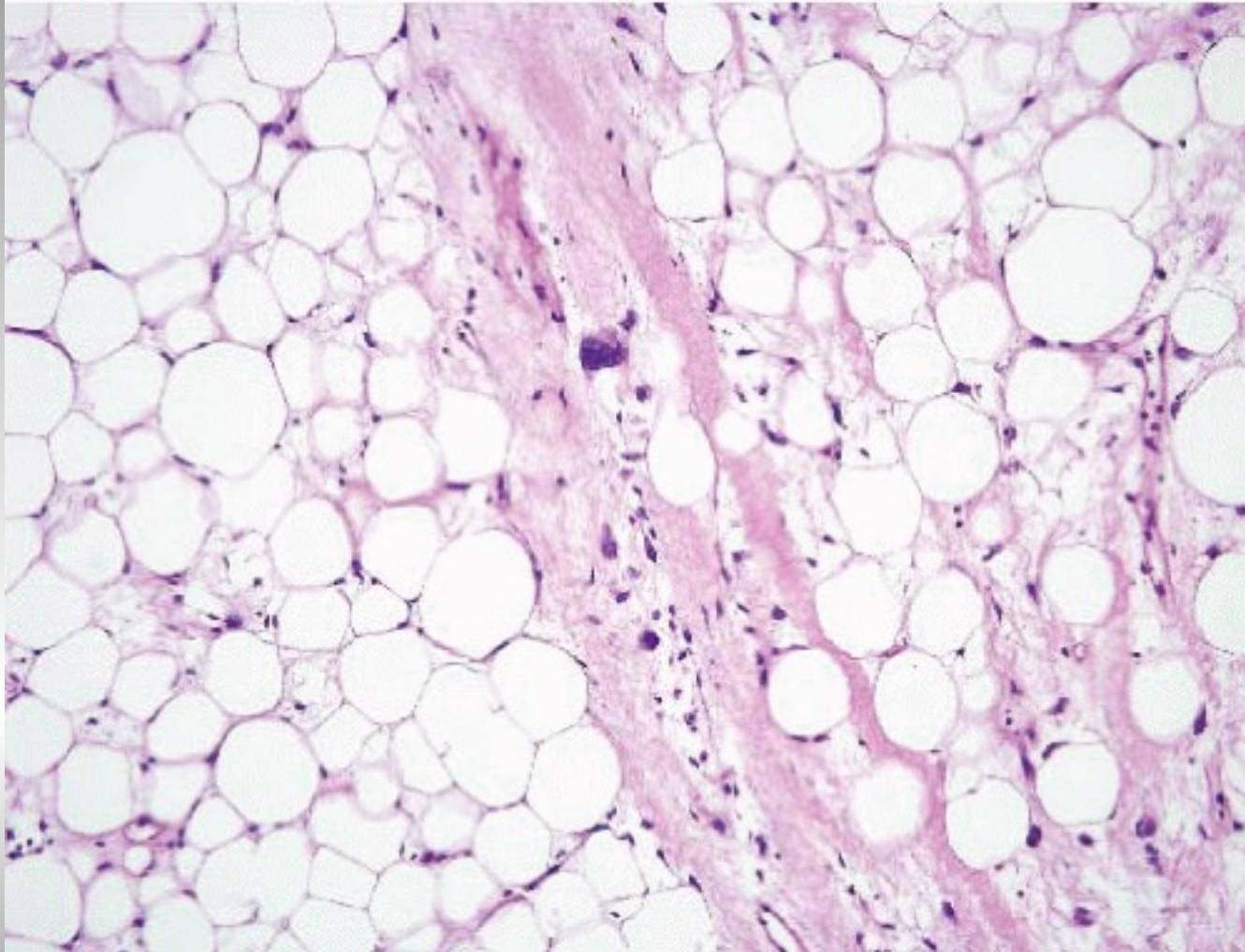
Μοριακά ευρήματα

- Ενίσχυση (amplification) **12q14-q15** (*MDM2*, *CDK4* κλπ)
- Υπεράριθμα δακτυλιοειδή ή γιγάντια χρωμοσώματα δείκτες
  - *FISH*

Άτυπος λιπωματώδης όγκος
Καλά διαφοροποιημένο λιποσάρκωμα
Μικροσκοπικά ευρήματα

Άτυπος λιπωματώδης όγκος Καλά διαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

Μικροσκοπικά ευρήματα

- 3 υπότυποι: Προσομοιάζον με λίπωμα (lipoma-like)
Σκληρυντικό (sclerosing)
Φλεγμονώδες (inflammatory)
- Περισσότερες της μία μορφολογικές εικόνες στην ίδια αλλοίωση, ειδικά στους οπισθοπεριτοναϊκούς όγκους

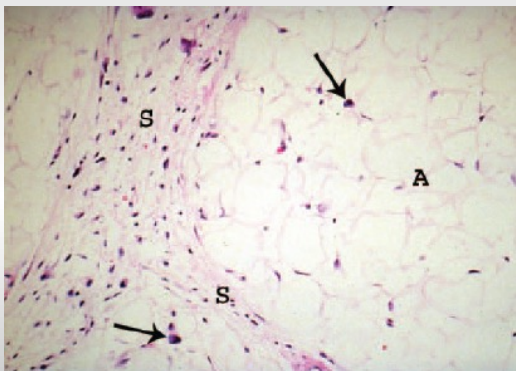
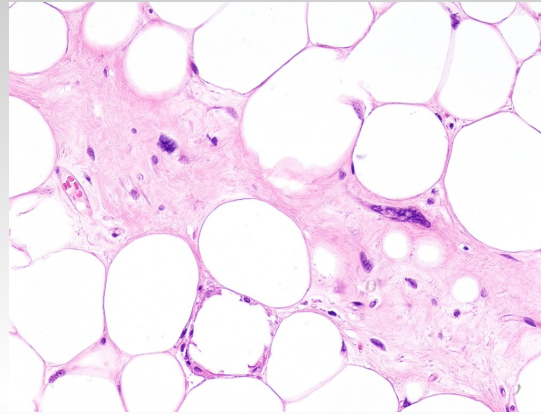
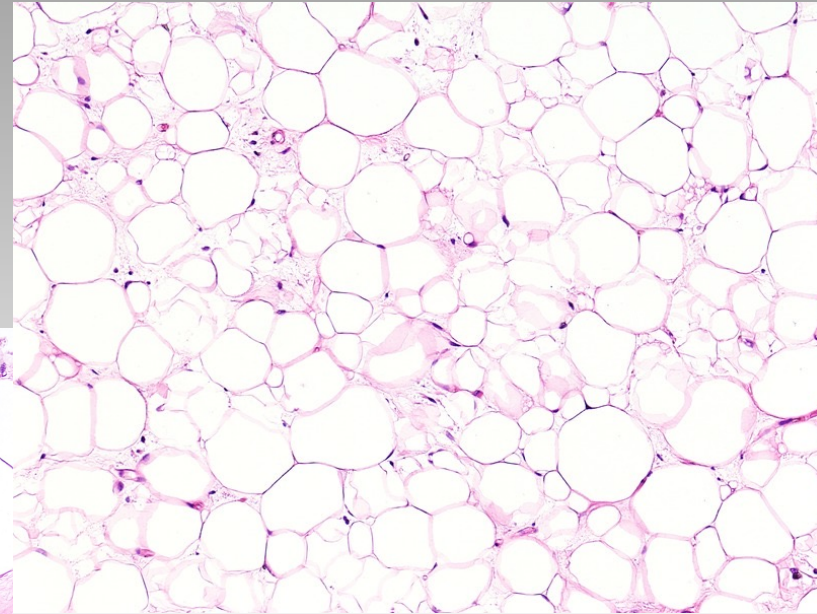
ΚΑΛΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ

Άτυπος λιπωματώδης όγκος Καλά διαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

Μικροσκοπικά ευρήματα (συν.)

- Προσομοιάζουν με λίπωμα (lipoma-like)

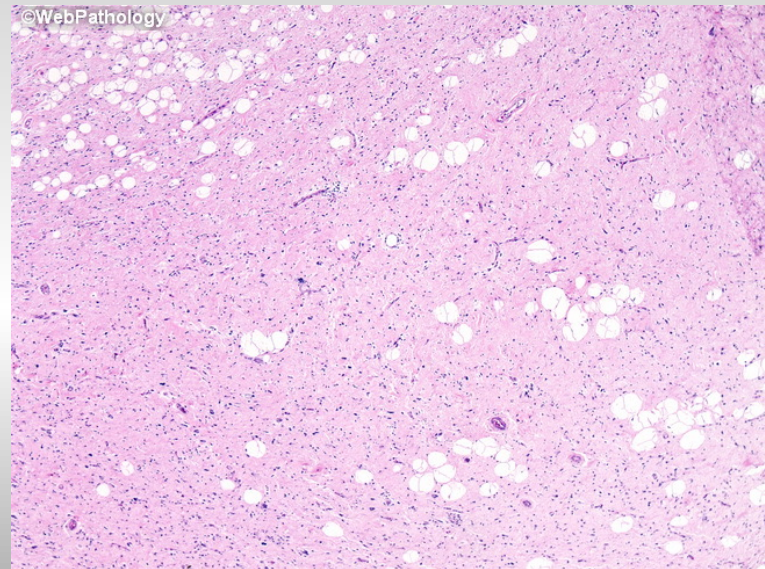
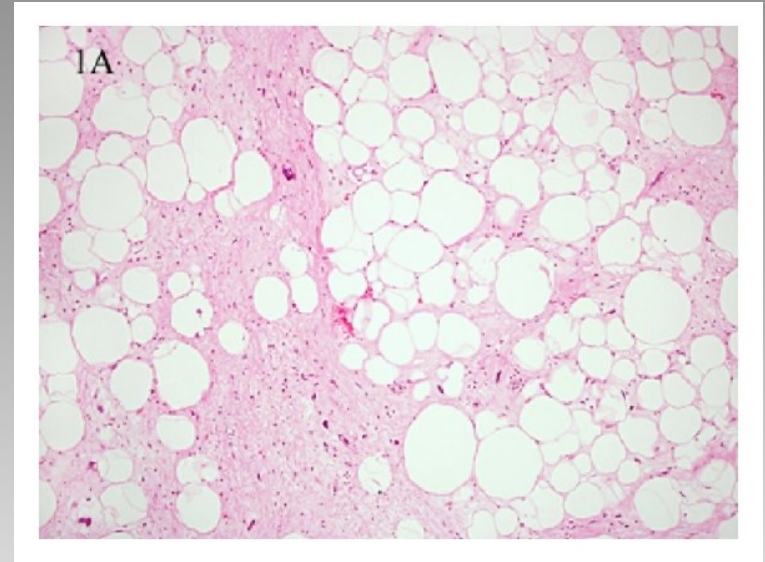
- ώριμα λιποκύτταρα με έντονη ετερογένεια μεγέθους
- Πυρηνική ατυπία στα λιποκύτταρα και στρωματικά ατρακτοειδή κύτταρα
- +/- λιποβλάστες

Άτυπος λιπωματώδης όγκος Καλά διαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

Μικροσκοπικά ευρήματα (συν.)

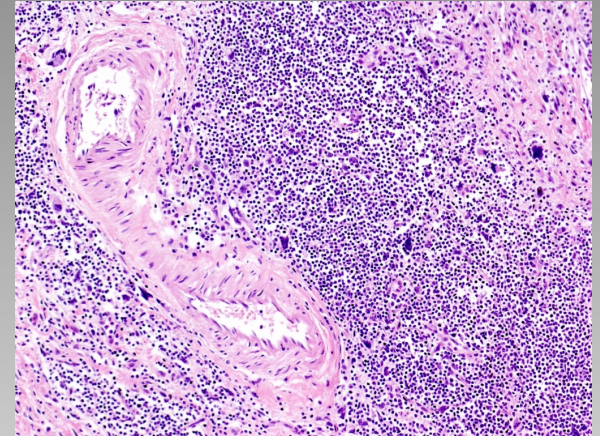
- Σκληρυντικό (sclerosing)
  - Οπισθοπεριτοναϊκός χώρος, σπερματικός τόνος
  - Διάσπαρτα άτυπα στρωματικά κύτταρα με έντονα υπερχρωματικούς πυρήνες
  - Κολλαγονοποιημένο στρώμα

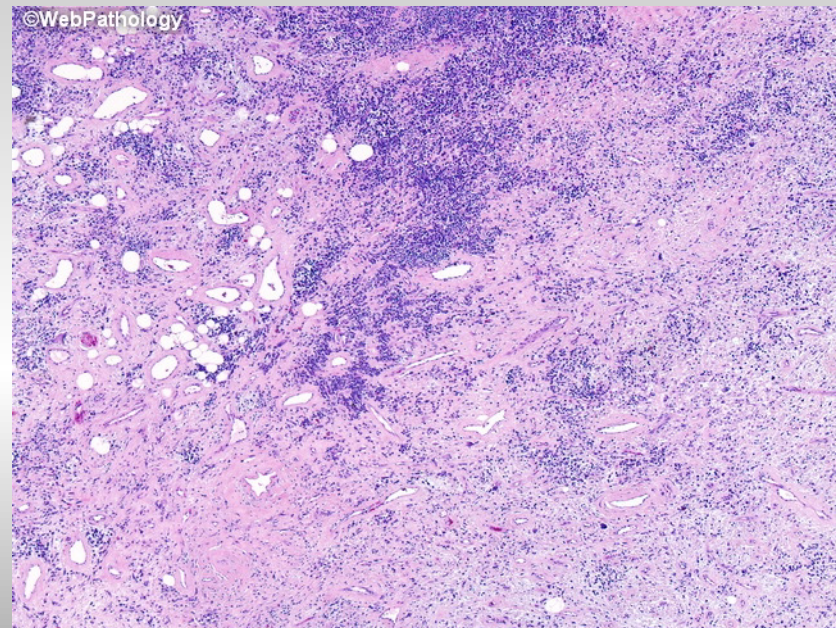
Άτυπος λιπωματώδης όγκος Καλά διαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

Μικροσκοπικά ευρήματα (συν.)

- Φλεγμονώδεις (inflammatory)
  - Οπισθοπεριτοναϊκός χώρος
  - Επικράτηση χρόνιων φλεγμονωδών κυττάρων
  - Δυσκολία αναγνώρισης της λιποκυτταρικής φύσης του νεοπλάσματος
  - Η παρουσία άτυπων πολυπύρηνων στρωματικών κυττάρων ένδειξη για τη διάγνωση

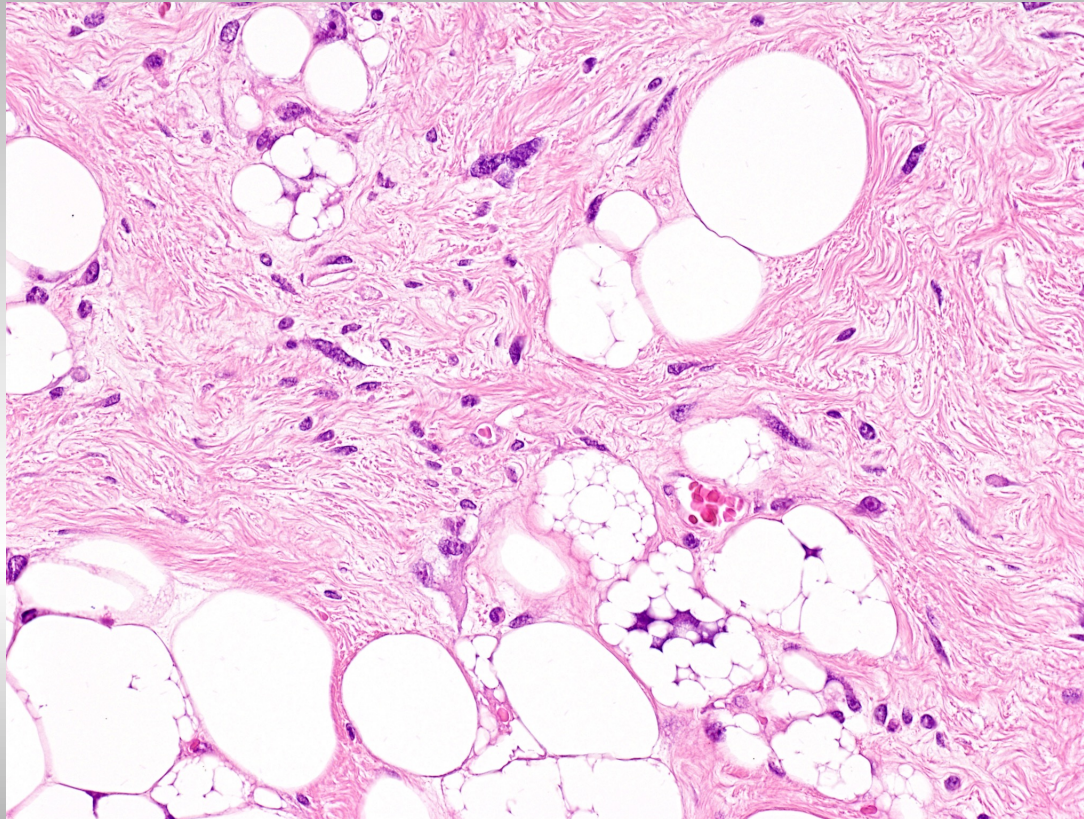
Soft Tissue and Bone Tumours
WHO Classification of Tumours, 5th Edition, Volume 3

Άτυπος λιπωματώδης όγκος Καλά διαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

Μικροσκοπικά ευρήματα (συν.)

- Λιποβλάστες μπορεί να παρατηρηθούν αλλά ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ για τη διάγνωση.

Άτυπος λιπωματώδης όγκος

Καλά διαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

Αντιμετώπιση

- Χειρουργική εκτομή

Πρόγνωση

- Χωρίς μεταστατικό δυναμικό (αν δεν αποδιαφοροποιηθεί...)

- **Ανατομική εντόπιση**

- Θέσεις με δυνατότητα πλήρους εκτομής (π.χ. άκρα)

πρακτικά ίαση   πρόοδος (<2%)   0% θνητότητα

- Θέσεις με δυσχέρεια πλήρους εκτομής

(πχ οπισθοπεριτοναϊκά, σπερμ. τόνος, μεσοθωράκιο)

υποτροπές   πρόοδος (>20%)   >80% θνητότητα

Κακοήθη Λιποκυτταρικά Νεοπλάσματα WHO 2020

1. Άτυπος λιπωματώδης όγκος/Καλά διαφοροποιημένο λιποσάρκωμα
2. **Αποδιαφοροποιημένο λιποσάρκωμα**
3. Μυξοειδές λιποσάρκωμα
4. Πολύμορφο λιποσάρκωμα
5. Μυξοειδές πολύμορφο λιποσάρκωμα

Αποδιαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

- Ένα μη λιπογενές (συνήθως) σάρκωμα που αναπτύσσεται σε έδαφος άτυπου λιπωματώδους όγκου/καλά διαφοροποιημένου λιποσαρκώματος
- Μορφολογικά συνήθως υψηλού βαθμού κακοηθείας πολύμορφο σάρκωμα
- Δίπλα καλά διαφοροποιημένη συνιστώσα ή στο παρελθόν καλά διαφοροποιημένο λιποσάρκωμα στην ίδια θέση που υποτροπίασε
- Η καλά διαφοροποιημένη συνιστώσα δεν αναγνωρίζεται πάντα
- Ενίσχυση **MDM2** και **CDK4**

Αποδιαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

Κλινικά χαρακτηριστικά

- Ενήλικες (peak 4th – 5th decade)
- M=F
- 90% de novo
- 10% υποτροπές
- Μέχρι 10% των καλά διαφοροποιημένων λιποσαρκωμάτων εμφανίζει αποδιαφοροποίηση
- **Οπισθοπεριτοναϊκός χώρος >>>σπερματικός τόνος, K&T**

Αποδιαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

Κλινικά ευρήματα

- Μεγάλη, ανώδυνη μάζα
- Τυχαία ανεύρεση

Μακροσκοπικά ευρήματα

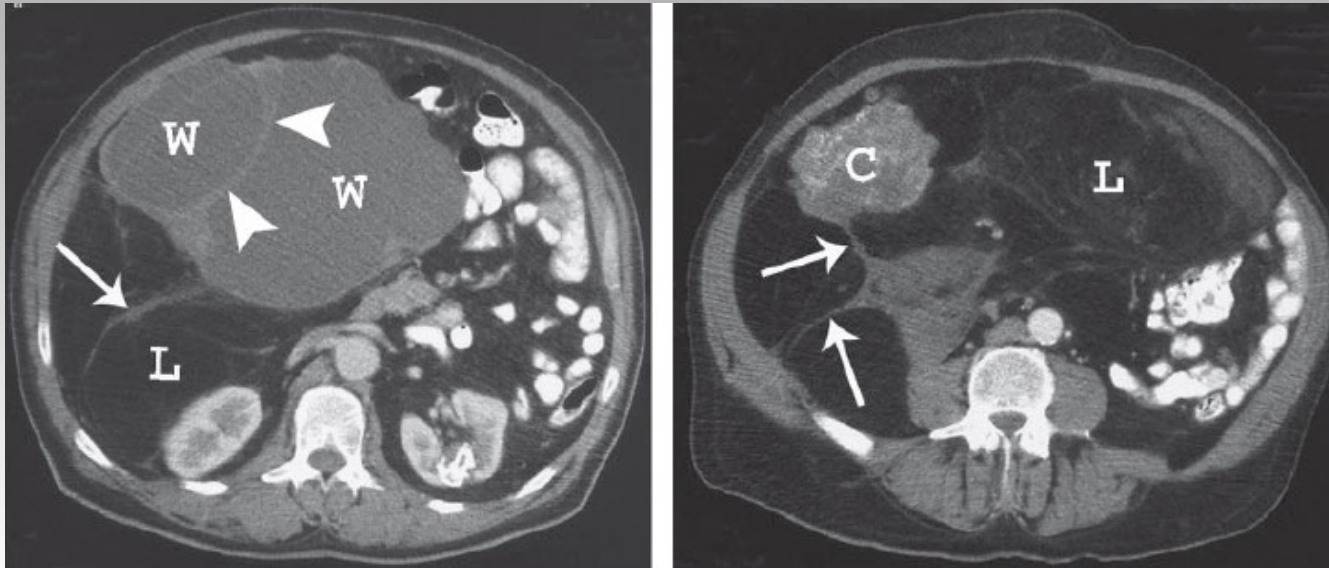
- Μεγάλες, πολυλοβωτές κίτρινες μάζες με διακριτές συμπαγείς συχνά λευκόφαιες, μη λιπωματώδεις περιοχές
- Περιοχές νέκρωσης

Αποδιαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

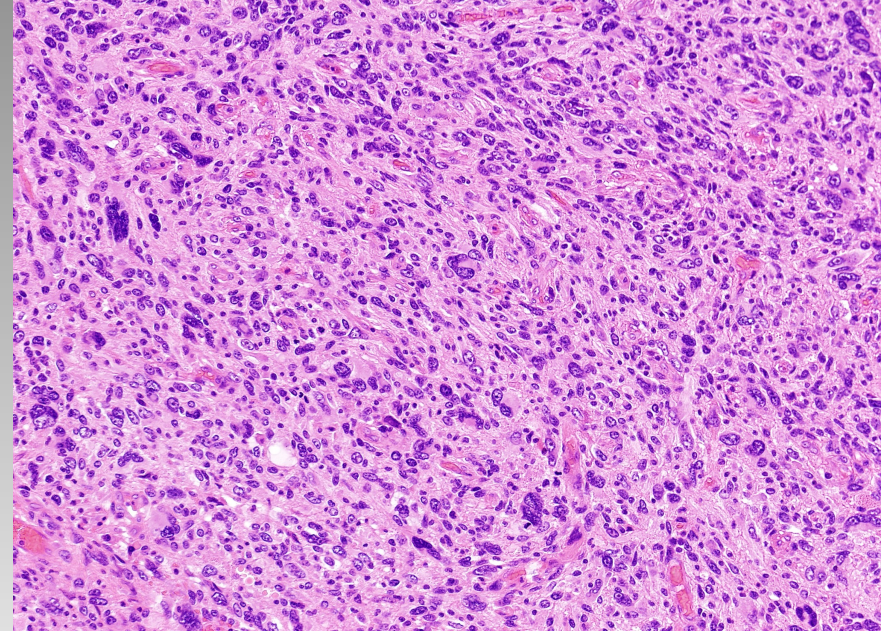
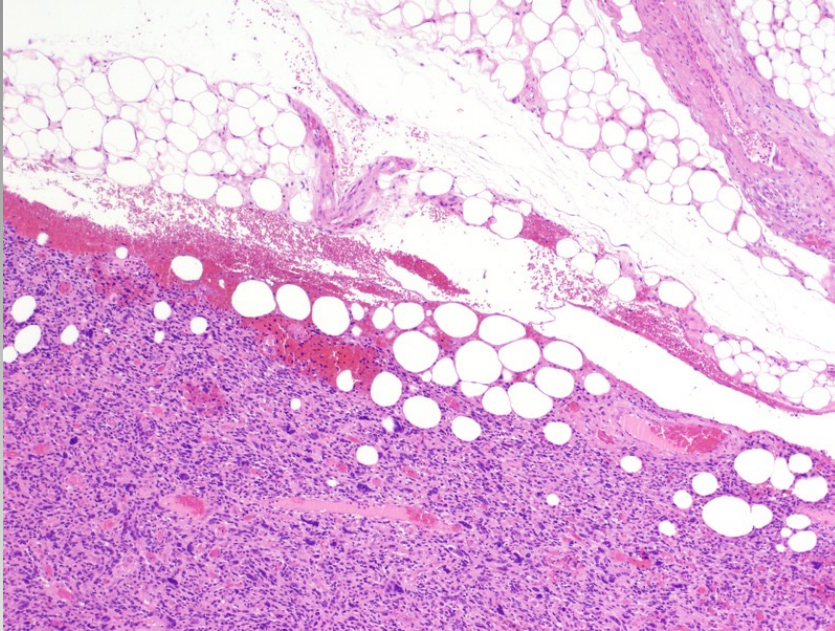
Απεικονιστικά ευρήματα

- CT/MRI συνύπαρξη λιπωματωδών και μη-λιπωματωδών συνιστωσών

RadioGraphics 2005; 25:1371-1395

Αποδιαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

Soft Tissue and Bone Tumours
WHO Classification of Tumours, 5th Edition, Volume 3

Μικροσκοπικά ευρήματα

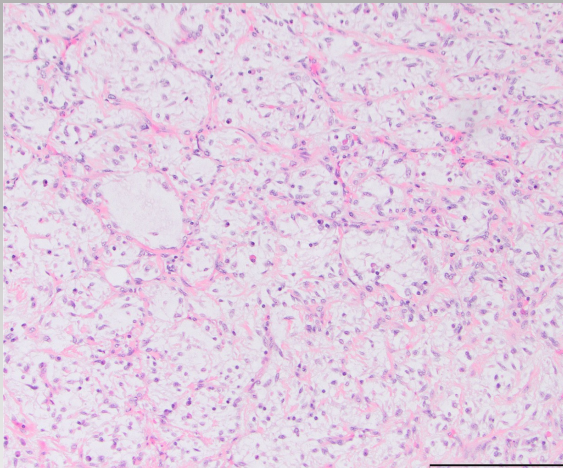
➤ Μετάπτωση από ΑΛΟ/ΚΔΛ σε μη λιπογενές σάρκωμα, συνήθως υψηλού βαθμού κακοήθειας

- Έκταση αποδιαφοροποίησης ποικίλει
- Συνήθως απότομη

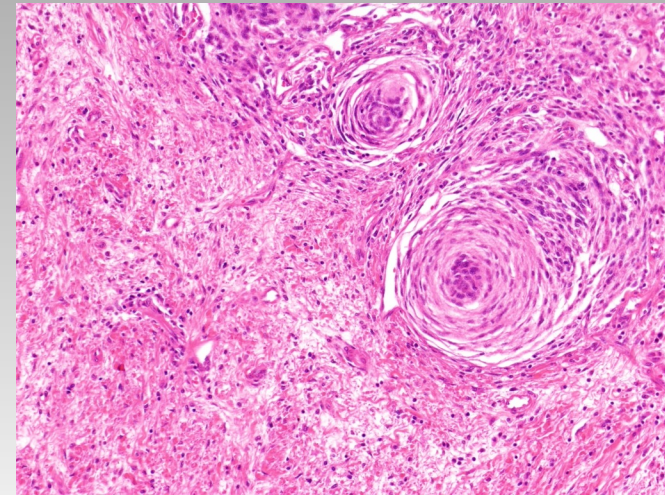
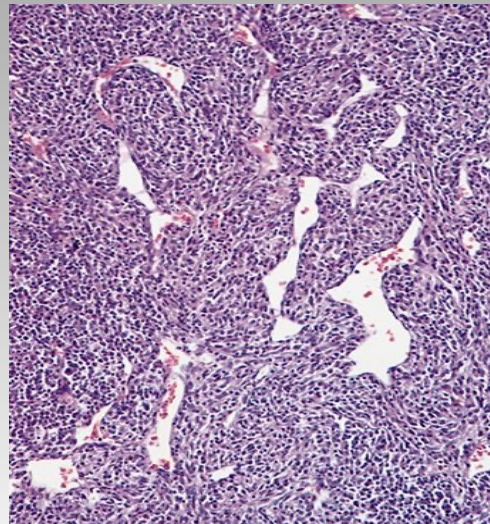
Αποδιαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

Μικροσκοπικά ευρήματα

Ποικιλία ιστολογικών εικόνων

DDL with delicate branching vasculature

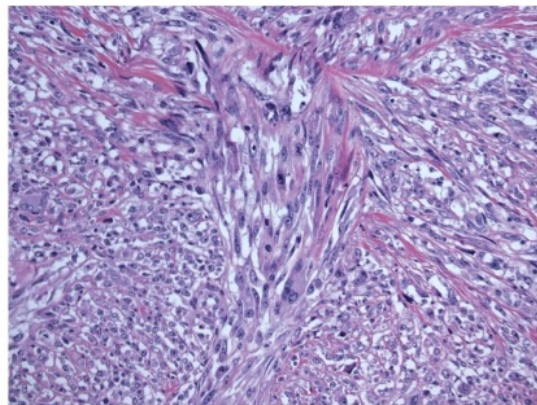
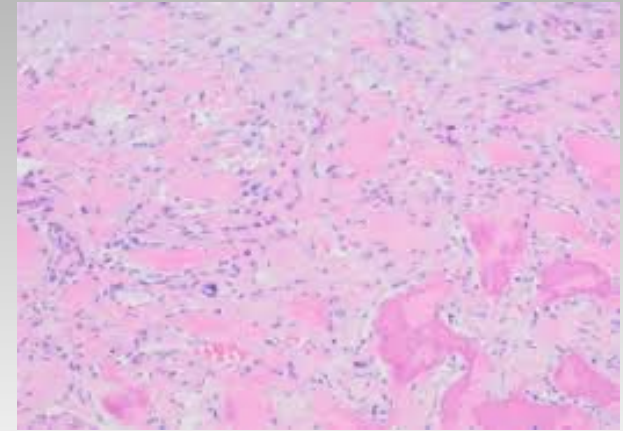
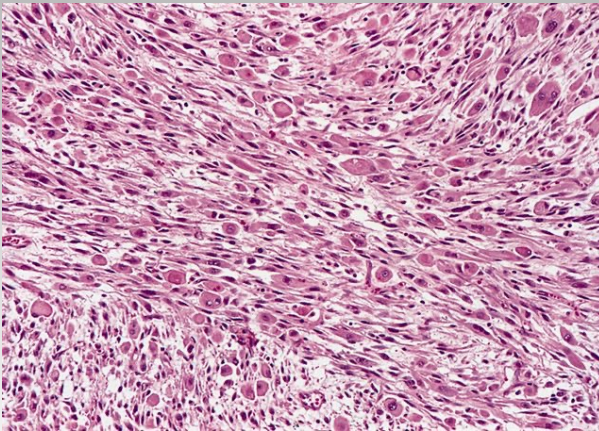

Αποδιαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

Μικροσκοπικά ευρήματα

5-10% ετερόλογη διαφοροποίηση

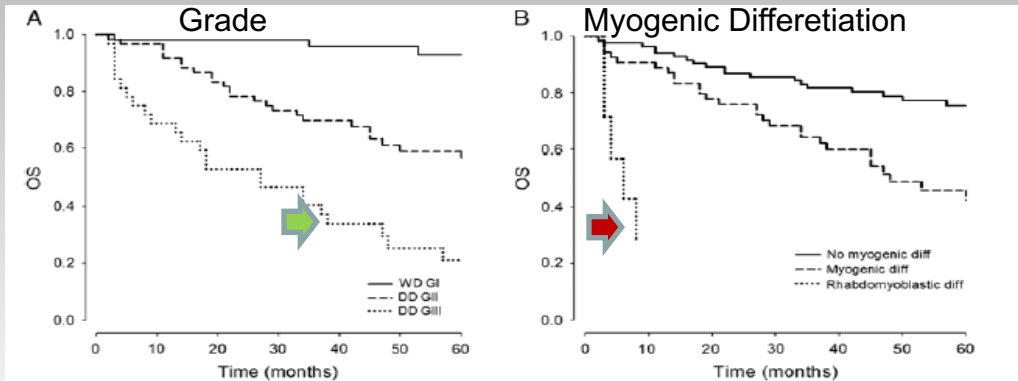
(μυογενής, οστεοσαρκωματώδης/χονδροσαρκωματώδης)

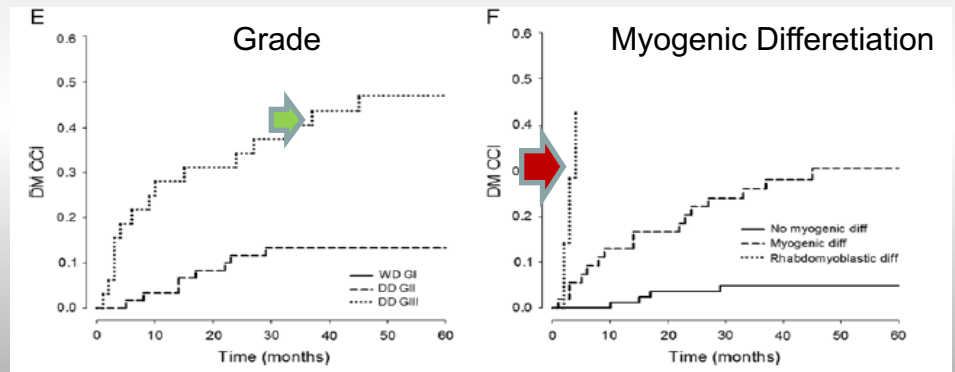
Myogenic Differentiation and Histologic Grading Are Major Prognostic Determinants in Retroperitoneal Liposarcoma

Alessandro Gronchi, MD,* Paola Collini, MD,† Rosalba Miceli, PhD,‡ Barbara Valeri, MD,†
Salvatore L. Renne, MD,† Gianpaolo Dagrada, BSc,† Marco Fiore, MD,* Roberta Sanfilippo, MD,§
Marta Barisella, MD,† Chiara Colombo, MD,* Carlo Morosi, MD,|| Silvia Stacchiotti, MD,§
Paolo G. Casali, MD,§ Angelo P. Dei Tos, MD,¶ and Silvana Pilotti, MD†

OS

Distant metastasis

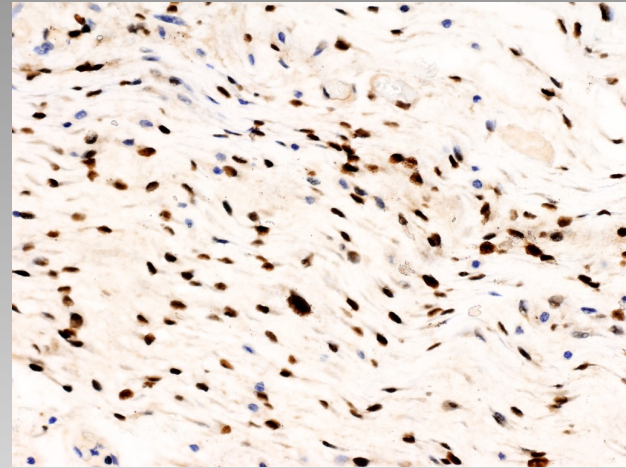

Αποδιαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

Ανοσοφαινοτυπικά ευρήματα

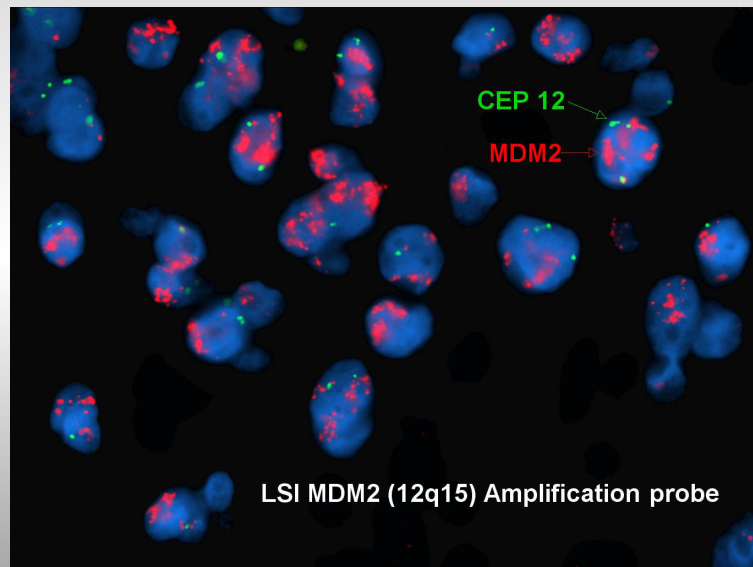
- MDM2 / CDK4 (+)

Μοριακά ευρήματα

- Ενίσχυση (amplification) 12q14-q15
(MDM2, CDK4)

Soft Tissue and Bone Tumours
WHO Classification of Tumours, 5th Edition, Volume 3

Αποδιαφοροποιημένο λιποσάρκωμα

Πρόγνωση

- Τοπικές υποτροπές 40%
οπισθοπεριτοναϊκά 100% στα 10-20 έτη
- Μεταστάσεις 15-20%
- Επιβίωση 70% στα 5 έτη
- Κύριος προγνωστικός παράγοντας εντόπιση
- Λιγότερο επιθετικά από άλλα πολύμορφα σαρκώματα

Κακοήθη Λιποκυτταρικά Νεοπλάσματα WHO 2020

1. Άτυπος λιπωματώδης όγκος/Καλά διαφοροποιημένο λιποσάρκωμα
2. Αποδιαφοροποιημένο λιποσάρκωμα
3. **Μυξοειδές λιποσάρκωμα**
4. Πολύμορφο λιποσάρκωμα
5. Μυξοειδές πολύμορφο λιποσάρκωμα

Μυξοειδές λιποσάρκωμα

- Κακοήθης όγκος από **ομοιόμορφα** υποστρόγγυλα κύτταρα και ποικίλο αριθμό λιποβλαστών που αναπτύσσονται σε **μυξοειδές υπόστρωμα** με χαρακτηριστικό **δίκτυο διακλαδιζόμενων αγγείων**.
- Εν τω βάθει μαλακά μόρια άκρων (μηρός 66%)
- Εξαιρετικά σπάνια οπισθοπεριτοναϊκά ή υποδόρια

Μυξοειδές λιποσάρκωμα

Κλινικά χαρακτηριστικά

- 20-30% των λιποσαρκωμάτων
- 5% των σαρκωμάτων των ενηλίκων
- Ενήλικες (30-40 ετών)
- Το συχνότερο λιποσάρκωμα παιδιών/εφήβων
- M=F

Μυξοειδές λιποσάρκωμα

Ανοσοφαινοτυπικά ευρήματα

- DDIT3 (+)

Am J Surg Pathol. 2021; 45(2): 230–239
Mod Pathol 34, 1367–1372 (2021)

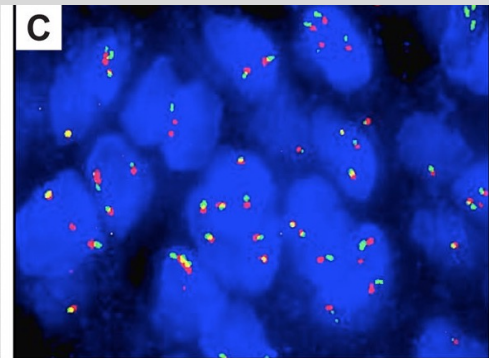
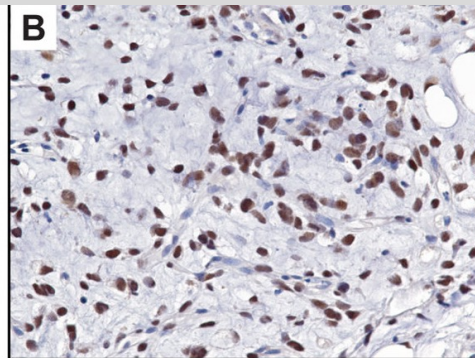
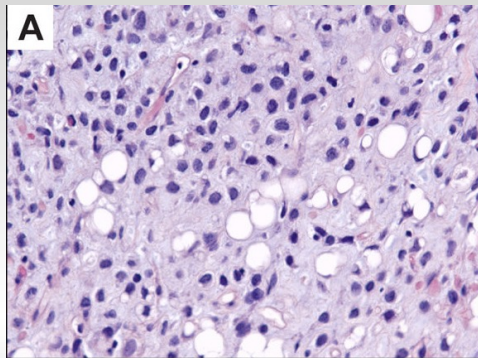
Μοριακά ευρήματα

90% $t(12;16)(q13;p11)$

DDIT3-FUS

10% $t(12;22)(q13;q12)$

DDIT3-EWSR1

Am J Surg Pathol. 2021; 45(2): 230–239

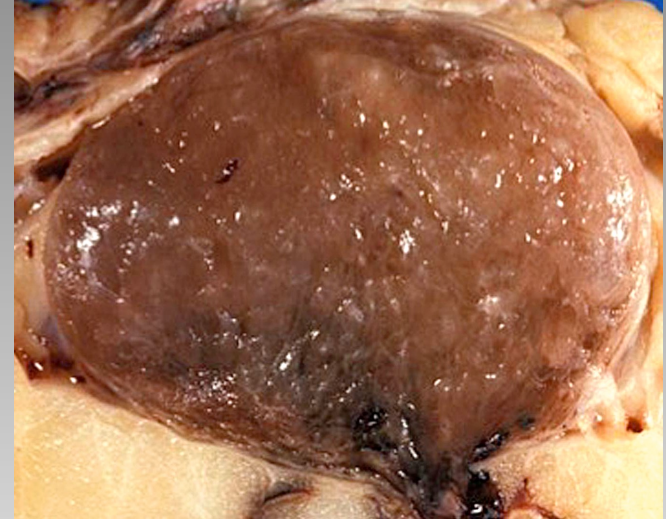
Μυξοειδές λιποσάρκωμα

Κλινικά ευρήματα

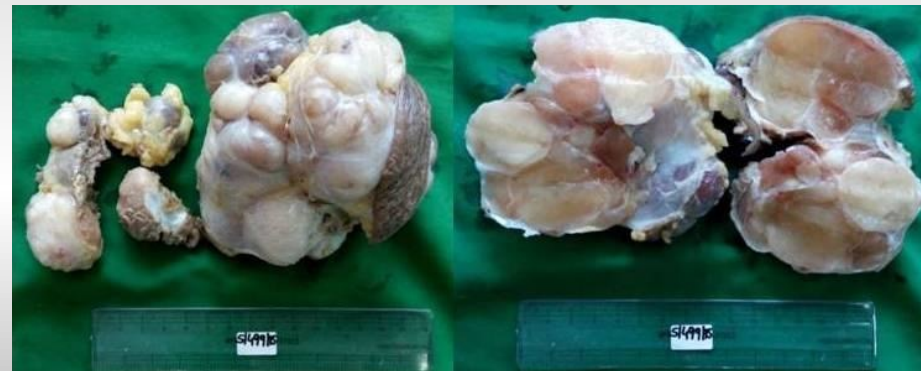
- Μεγάλη, ανώδυνη μάζα

Μακροσκοπικά ευρήματα

- Μεγάλοι (>10 εκ.), περίγραπτοι πολυοζώδεις, ενδομυϊκοί όγκοι με συμπαγή, ομαλή, ζελατινώδη στίλβουσα επιφάνεια διατομής
- Οι κυτταροβριθείς όγκοι είναι σχετικά αυξημένης σύστασης, «σαρκώδους» όψης

Soft Tissue and Bone Tumours
WHO Classification of Tumours, 5th Edition, Volume 3

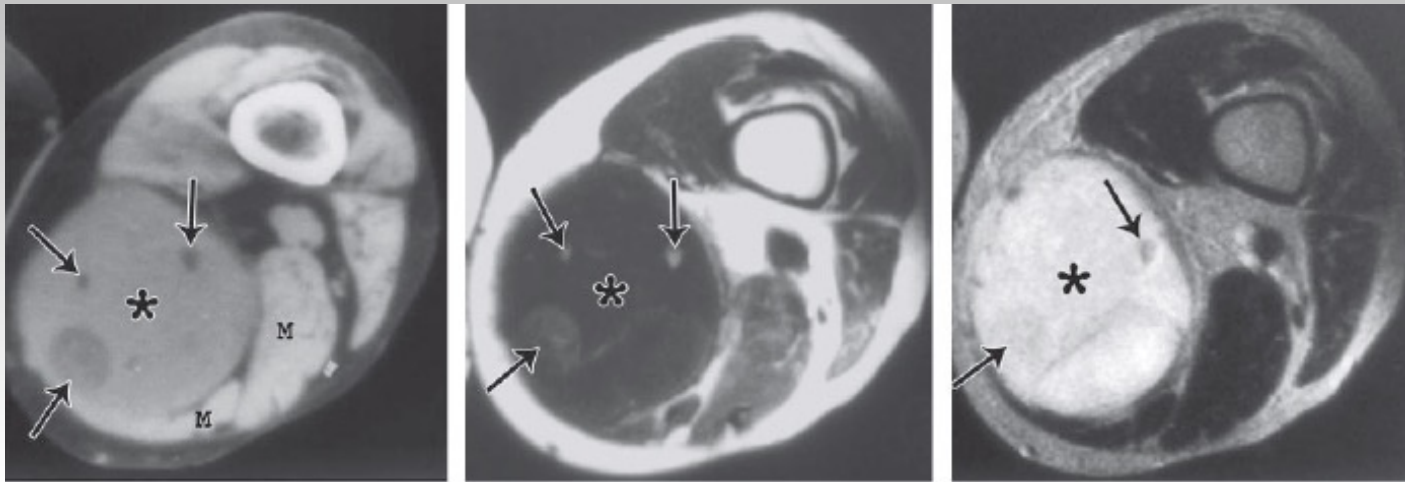

Pawar S et al: Myxoid Liposarcoma- A case Report www.jrmds.in

Μυξοειδές λιποσάρκωμα

Απεικονιστικά ευρήματα

- CT/MRI ευρύ φάσμα εικόνων αναλόγως της αναλογίας λιπώδους και μυξοειδούς συνιστώσας, το βαθμό της κυτταροβρίθειας και αγγειοβρίθειας και την παρουσία νέκρωσης

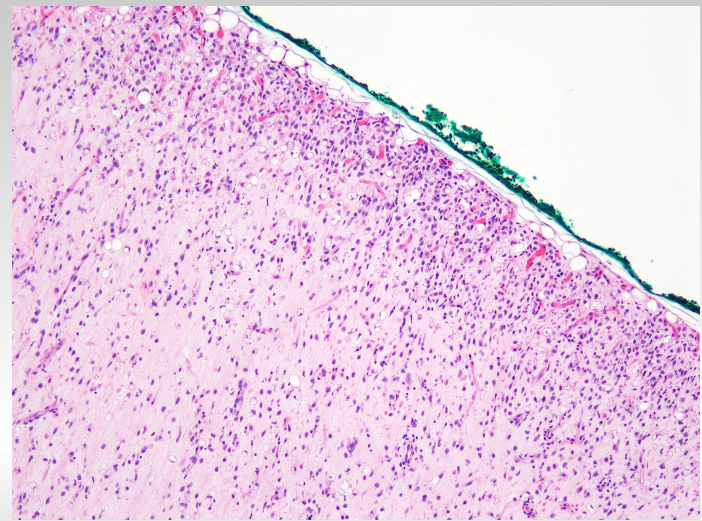
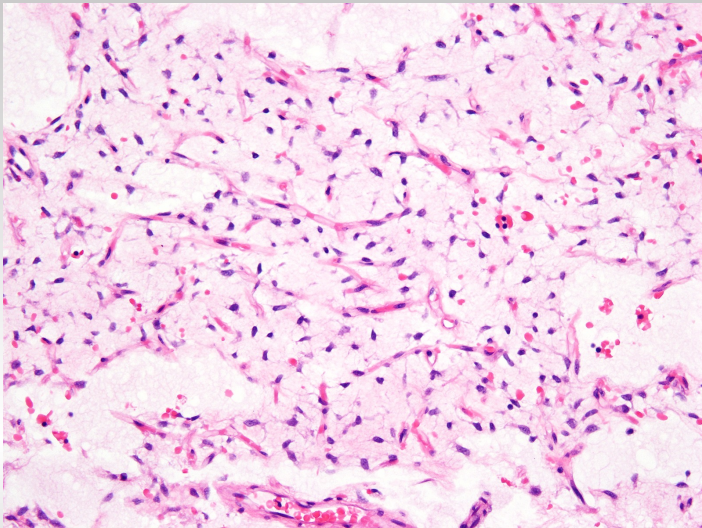

Μυξοειδές λιποσάρκωμα

Μικροσκοπικά ευρήματα

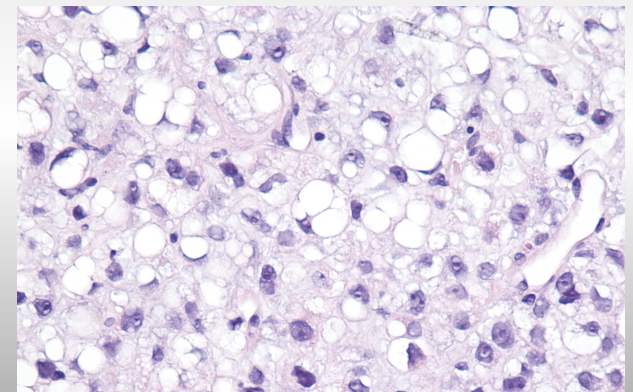
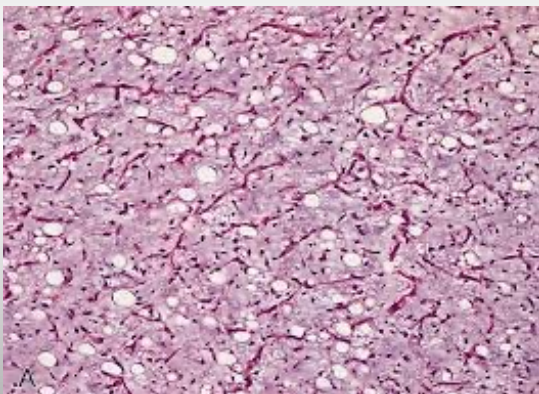
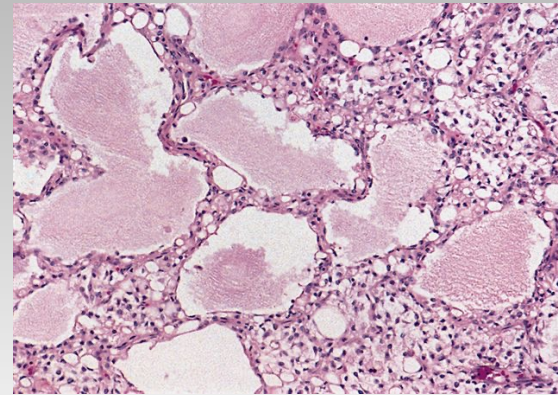
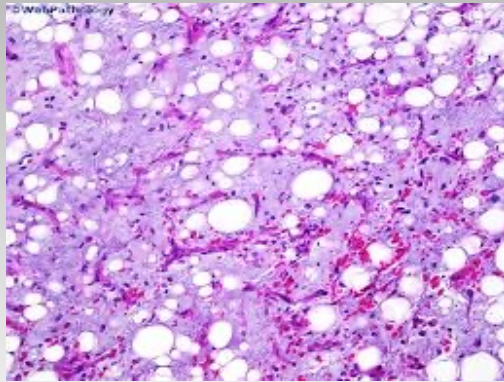
- Μέτρια κυτταροβρίθεια, λοβιοειδής αρχιτεκτονική με αυξημένη κυτταροβρίθεια στην περιφέρεια των όζων
- **Ομοιόμορφα** μικρά υποστρόγγυλα κύτταρα χωρίς ουσιώδη ατυπία ή εμφανείς μιτώσεις

Μυξοειδές λιποσάρκωμα

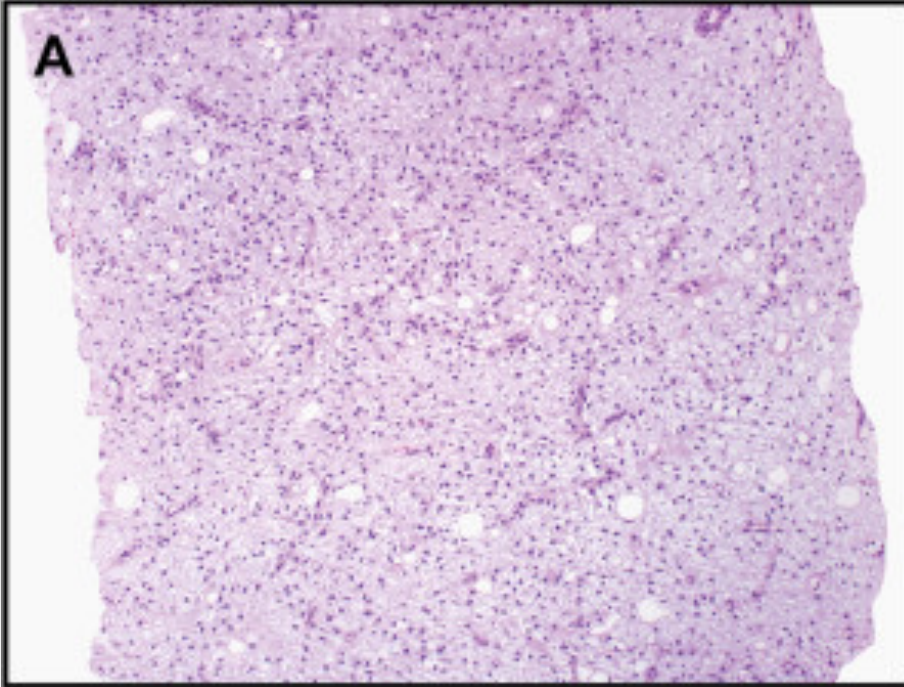
Μικροσκοπικά ευρήματα

- Άφθονο μυξοειδές στρώμα
- Ποικίλος αριθμός μικρών λιποβλαστών (μονοκενοτοπιώδεις, **signet-ring**)
- Διακλαδιζόμενο δίκτυο λεπτοτοιχωματικών αγγείων (**chicken-wire**)

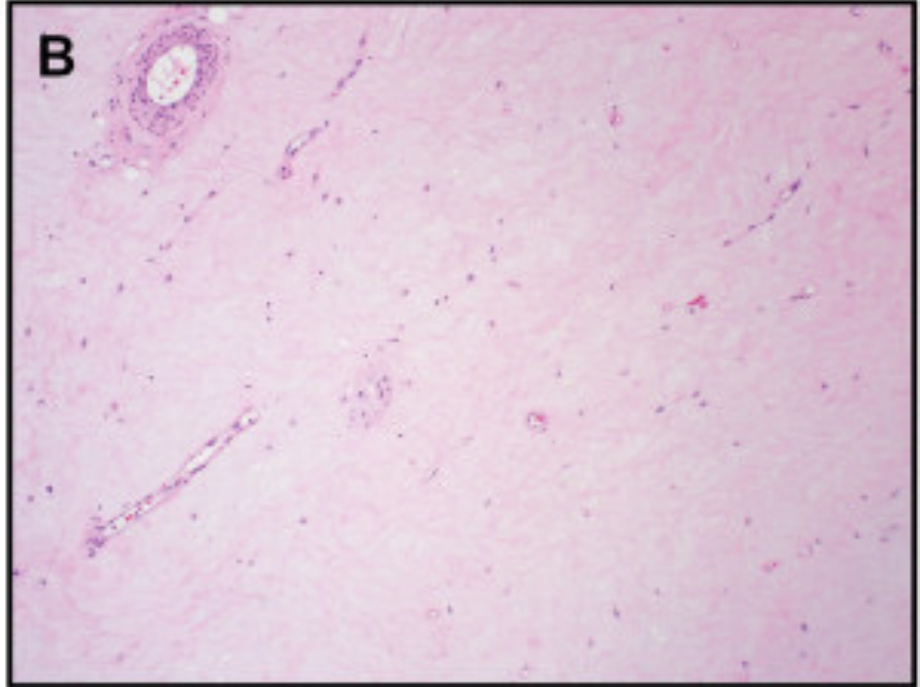

Μυξοειδές λιποσάρκωμα

Pre-

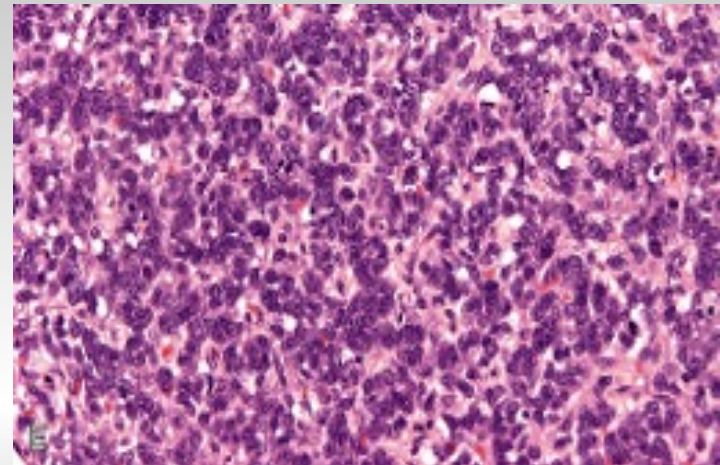
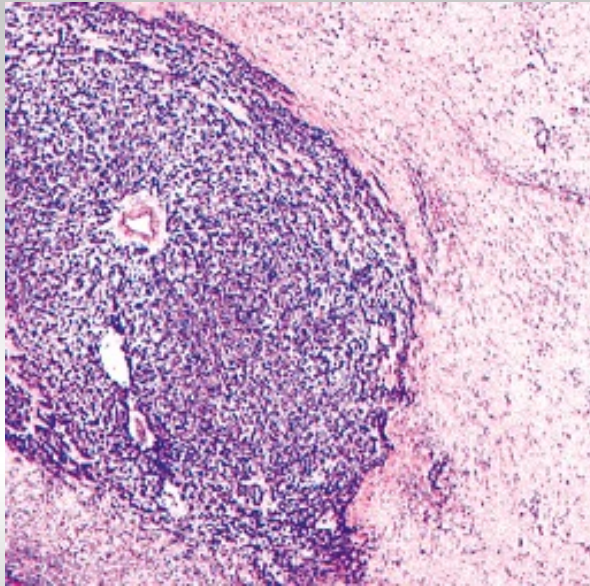
Post-Rx

Μυξοειδές λιποσάρκωμα

Μικροσκοπικά ευρήματα

- **High-grade** >5% του όγκου κυτταροβριθείς, μείωση του μυξοειδούς στρώματος, αυξημένη πυρηνική ατυπία και μιτώσεις νεκρώσεις
  - Αμιγώς κυτταροβριθείς ΔΔ: στρογγυλοκυτταρικά σαρκώματα

Μυξοειδές λιποσάρκωμα

Αντιμετώπιση

- Ευρεία χειρουργική εκτομή
- Ακτινοευαισθησία
- Σχετική ευαισθησία σε θεραπεία με ανθρακυκλίνες και trabectedin

Πρόγνωση

- Τοπικές υποτροπές 12-25%
- Μεταστάσεις 30-60%

συχνά πολλά χρόνια μετά την αρχική διάγνωση
ασυνήθεις θέσεις (μαλακά μόρια, οστά-ΣΣ)

Κακοήθη Λιποκυτταρικά Νεοπλάσματα WHO 2020

1. Άτυπος λιπωματώδης όγκος/Καλά διαφοροποιημένο λιποσάρκωμα
2. Αποδιαφοροποιημένο λιποσάρκωμα
3. Μυξοειδές λιποσάρκωμα
4. **Πολύμορφο λιποσάρκωμα**
5. Μυξοειδές πολύμορφο λιποσάρκωμα

Πολύμορφο λιποσάρκωμα

- Υψηλού βαθμού κακοηθείας πολύμορφο σάρκωμα με ποικίλης έκτασης λιπωματώδη διαφοροποίηση υπό τη μορφή
- Σπάνιο, < 5% των λιποσαρκωμάτων

Κλινικά χαρακτηριστικά

- Άκρα (κάτω > άνω) 2/3
- Άλλες θέσεις: κορμός, οπισθοπεριτοναϊκά, σπερματικός τόνος
- 75% : εν τω βάθει 25%: χόριο/υποδόριος
- Ενήλικες (peak 7th decade)
- Μ λίγο > F

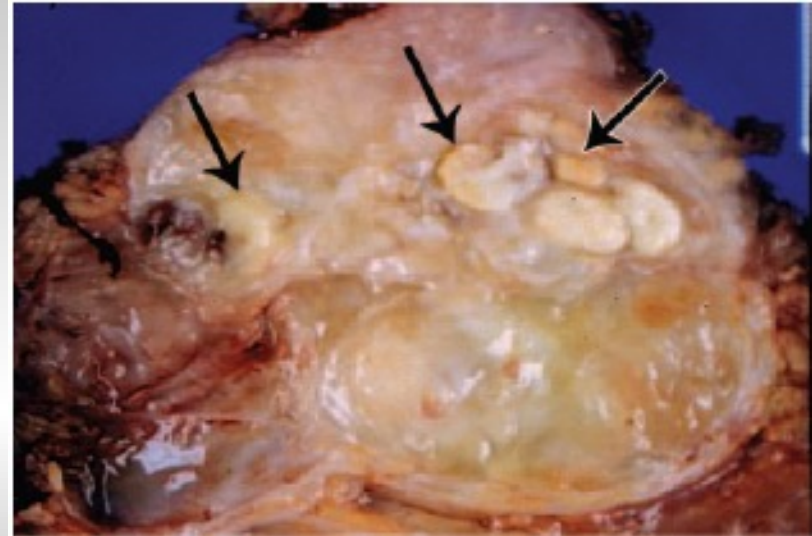
Πολύμορφο λιποσάρκωμα

Κλινικά ευρήματα

- Πρόσφατη, ταχέως αναπτυσσόμενη, ανώδυνη (ή επώδυνη) μάζα

Μακροσκοπικά ευρήματα

- Όπως τα υψηλού βαθμού κακοηθείας σαρκώματα
  - συνήθως περίγραπτοι,
  - σαρκώδους όψης
  - νεκρώσεις και αιμορραγικές διηθήσεις
  - μυξοειδείς περιοχές

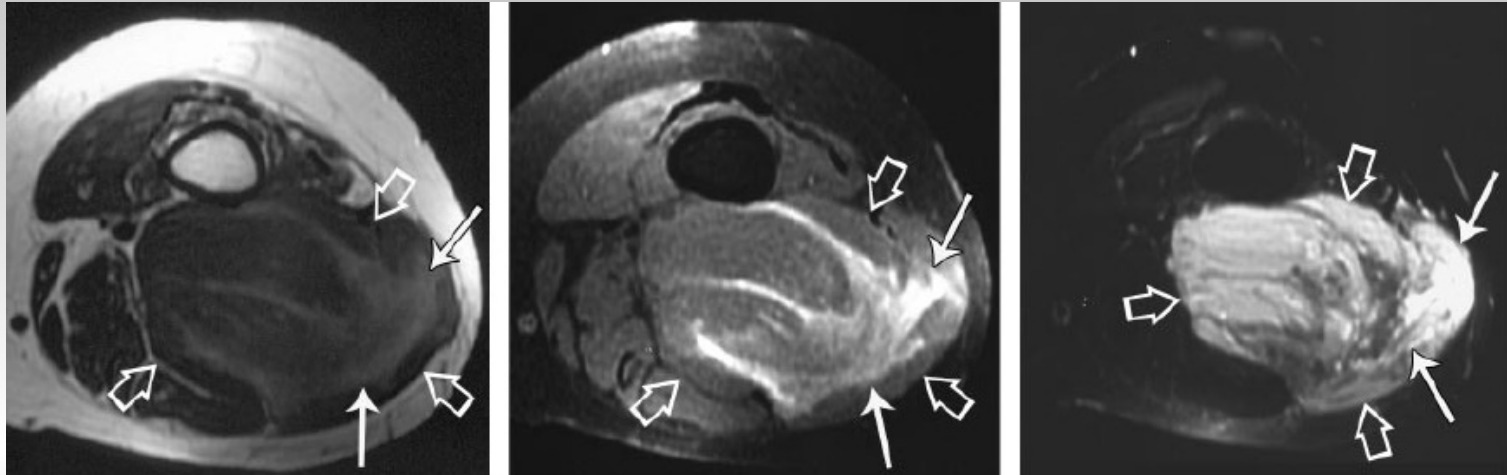
RadioGraphics 2005; 25:1371-1395

Πολύμορφο λιποσάρκωμα

Απεικονιστικά ευρήματα

- CT/MRI μάζα μαλακών μορίων χωρίς ειδικούς χαρακτήρες
συνήθως περιγράπτη
νεκρώσεις – αιμορραγικές διηθήσεις
λιπωματώδης συνιστώσα λιγότερο συχνά

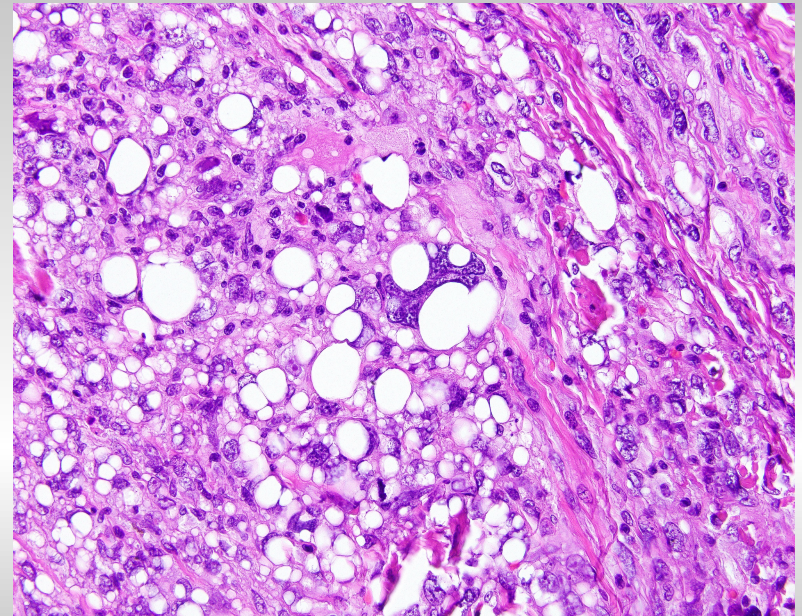
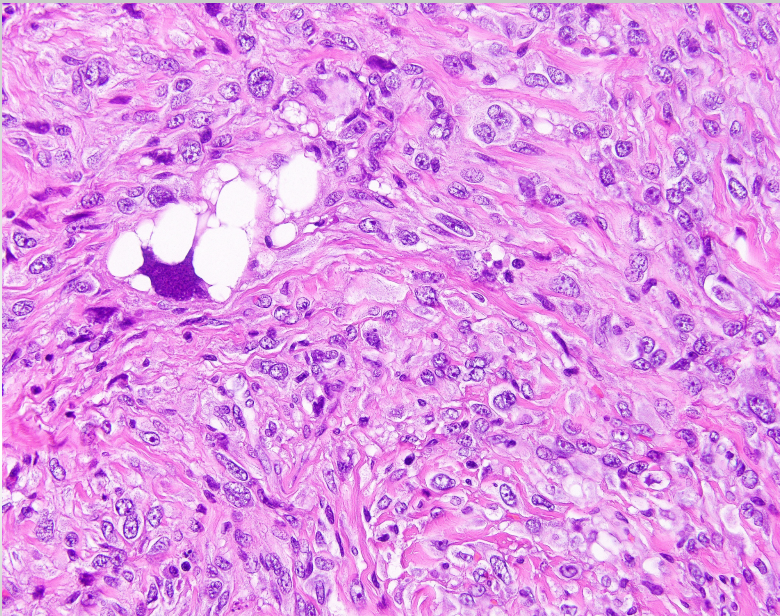

RadioGraphics 2005; 25:1371-1395

Πολύμορφο λιποσάρκωμα

Μικροσκοπικά ευρήματα

- Υψηλού βαθμού κακοηθείας, πολύμορφο αδιαφοροποίητο σάρκωμα
- Πολύμορφες λιποβλάστες (ποικίλη αναλογία - δειγματοληψία)
ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ
- Ένα από τα πιο πολύμορφα νεοπλάσματα!

Πολύμορφο λιποσάρκωμα

Ανοσοφαινοτυπικά ευρήματα

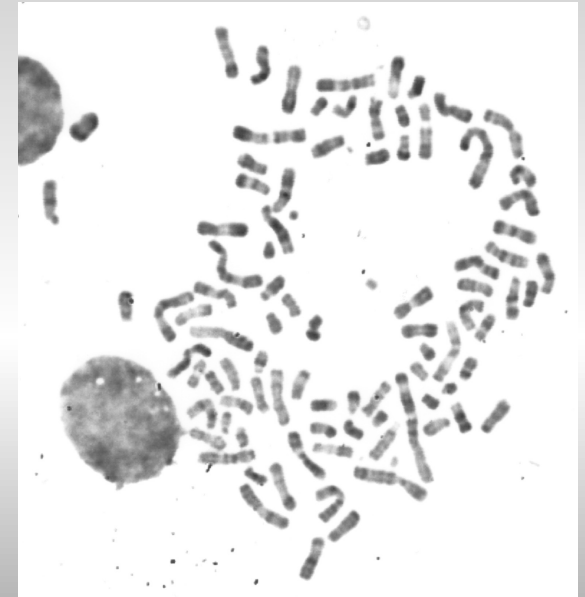
- MDM2/CDK4 (-)

ΔΔ : αποδιαφοροποιημένο λιποσάρκωμα με ομόλογη διαφοροποίηση

Κυτταρογενετικά/μοριακά ευρήματα

Όχι παθολογική δομική αλλοίωση

Σύνθετες αλλοιώσεις, μεγάλος αριθμός χρωμοσωμάτων

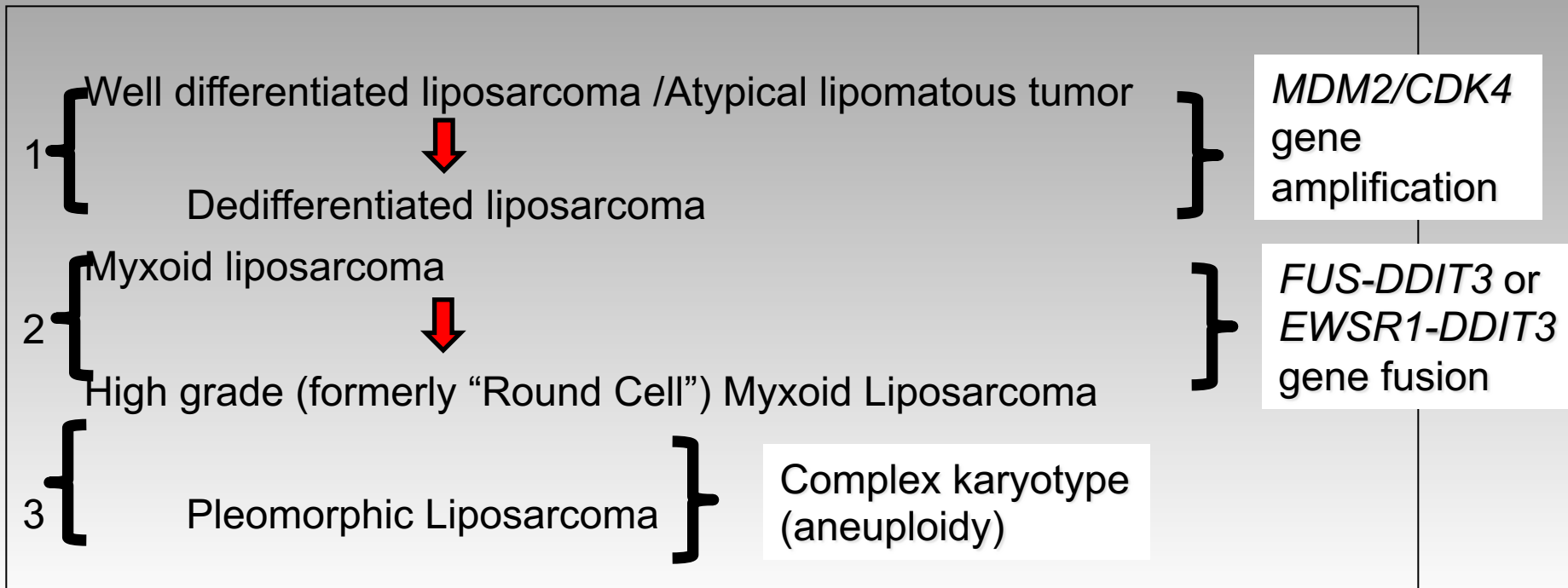

Πολύμορφο λιποσάρκωμα

Πρόγνωση

- Επιθετικά σαρκώματα
Τοπικές υποτροπές
Μεταστάσεις 30-50%
πνεύμονες/υπεζωκότας
- Ολική 5-ετής επιβίωση 60%

Κακοήθη Λιποκυτταρικά Νεοπλάσματα WHO 2020

* Additional unusual and uncommon variants exist

ΚΛΕΙΝΟΝΤΑΣ.....

- Η παρουσία λιποβλαστών δε σημαίνει κακοήθεια
- Σκεφτείτε ξανά εάν θέλετε να διαγνώσετε λιποσάρκωμα σε παιδιά ή σε επιπολής θέση
- Τα λιπώματα δεν εξαλλάσσονται σε λιποσαρκώματα
- Εάν έχετε μεγάλο λιπωματώδη όγκο στον οπισθοπεριτοναϊκό χώρο, ενδοκοιλιακά, στις βουβωνικές χώρες ή παραορχικά σκεφτείτε ξανά πριν τον πείτε λίπωμα
- Εξετάστε προσεκτικά μεγάλους εν τω βάθει όγκους (>5 εκ.)
- Εξοικειωθείτε με την ορολογία και τις μορφολογικές οντότητες.